

P&M Christina Lammer en Noortje Willems • 14 apr 2014

FEMINISME IS GEEN TEAMSPORT MEER

Een verslag van het NK Feminisme

Waarom zou feminisme anno 2014 nog nodig zijn? 'Er zijn geen dringender vragen dan naïeve vragen,' zo citeerde Atria-directeur Renée Römkens de Poolse dichteres Wislawa Szymborska bij wijze van aftrap voor het NK Feminisme in de Balie. 'Een ironische titel,' zo verklaren de moderatoren, 'die weliswaar de teneur van het huidige feminisme-debat weergeeft, maar niet daadwerkelijk tot doel heeft een 'kampioen-feminist' uit te roepen'. Marjan Sax, oprichtster van Mama Cash en feminist uit de oude doos, vertelt bij wijze van introductie hoe het vroeger bij de Dolle Mina's was. Het is 1971. Het doel van het feminisme is de vanzelfsprekendheid van het patriërchaat te benoemen en ter discussie te stellen. Een sleutelbegrip is solidariteit. Maar anno 2014 is het 'f-woord' een onpopulair begrip. Feministen worden niet zelden belachelijk en hiermee onschadelijk gemaakt. En waar nog sprake is van discussie, vechten feministen elkaar de tent (of de Balie) uit. De huidige golf is polemisch, stellen de discussieleiders. 'Toch is het feminisme nog steeds een uitstekend analysekader om na te denken over maatschappelijke vraagstukken en daar iets aan te doen,' aldus Sax. Aan de hand van drie stellingen zal gedurende de avond gediscussieerd worden. Over beeldvorming, werk, en de discrepanties tussen de strijd van blanke feministen en feministen van kleur.

Munthee-feministen

De eerste panelleden zijn aan zet. Zelfverklaard vrijheidsfundamentalist Annabel Nanninga en columniste Elma Drayer (o.a. bekend van het boek *Verwende Prinsesjes*) lijken het er, verrassend genoeg, over eens te zijn dat het patriërchaat niet meer bestaat. Het 'Bart-Smitfolder-feminisme' houdt zich bezig met een marginaal fenomeen. En Sunny Bergman, of het Sletvrees-feminisme,

korte termijngeheugen van het social mediafeminisme waar Renée Römken ons voor had gewaarschuwd. Zo had Marjan Sax ons al herinnerd aan het inzicht, opgedaan in de tweede golf, dat het patriërchaat juist in alledaagse uitingen en symboliek wordt bevestigd: tot het poppetje in de verkeerslichten aan toe. Maar met dergelijke analyses hoef je bij Nanninga en Drayer niet aan te komen. In hun ogen is het hedendaagse feminisme een label geworden voor 'luxeproblemen, een verzamelterm voor koddig gezeur en culturrelativistische lafheid'. 'Muntthee-feministen,' oordeelt Elma Drayer. Kostbare energie wordt verspild, echte problemen (i.e. de onderdrukking van de moslima) komen niet meer aan de orde. Nanninga: 'Het is makkelijker om tegen de volkomen gedomesticeerde witte man te schoppen dan tegen moslimfundamentalisten.' Gelukkig is de zaal het er niet altijd mee eens. Commentaar uit het publiek luidt dat het elitair is het Bart-Smitfolder-feminisme af te doen als onbelangrijk: het sluit vaak meer aan bij de belevingswereld van mensen dan 'grotere problemen'.

Rolmodellen

De stelling 'we hebben nieuwe rolmodellen nodig voor de werkende vrouw' wordt bediscussieerd door alleenstaande en werkende moeder én voormalig vluchteling (en nog veel meer) Guity Mohebbi en *Femmes For Freedom*-oprichtster Shirin Musa. Mohebbi maakt zich hard voor de minder zichtbare rolmodellen in de samenleving. Voor haar gaat het feminisme ook over het streven een goed mens te zijn. 'We moeten naar een inclusief feminisme toe', stelt ze. 'De nieuwe generatie feministen moet realistischer zijn over vrouwen en hun uitdagingen in verschillende fases van hun leven. Nu is de 'powervrouw' het ideaal, en alles wat daarvan afwijkt een mislukking.' Ze spreekt uit eigen ervaring over hoe het ideaal een keurslijf is geworden en dat andere posities die een vrouw in de samenleving kan innemen niet worden meegenomen in sociaal onderzoek. Musa deelt de scherpe observatie dat we geen rolmodel nodig hebben voor de bakfietsvrouw, maar voor de 'drempelvrouw': de vrouw die wel graag wil, maar door allerlei omstandigheden niet kan werken. 'Allerlei politieke campagnes proberen de niet-werkende bakfietsvrouw tot een carrière te stimuleren, maar de drempelvrouw is gedwongen tot werk voor het collectief in buurtcentra in ruil voor haar bijstandsuitkering.'

Hoofddoekjes en rokken

Het laatste onderwerp wordt al snel ontmaskerd als een voorzichtige formulering voor het hoofddoekjesdebat. De stelling 'reddingsvestje voor vrouwen van kleur: de blanke feminist is de nieuwe paternalistische onderdrukker' roept een discussie op over moslima's en hoofddoekjes. Het impliceert dat 'gekleurd' gelijkwaardig is aan de islam en 'blank' aan elitair. Dat het een stuk ingewikkelder ligt, bewijzen de panelleden zelf, die zich beiden niet in dergelijke 'labels' kunnen vinden. Wat Machteld Zee betreft mag het Nederlandse feminisme gerust paternalistischer zijn. Ze wil het relativisme doorbreken, omdat het ons weerhoudt van kritisch denken en spreken over misstanden en mensenrechtenschendingen in de moslimgemeenschap. 'Kritisch moslima' en auteur Naema Tahir pleit voor nuance: 'De moslima emancipeert niet zoals de westerse vrouw, en de westerse vrouw herkent het emancipatoire proces van de moslima niet als feminisme. We moeten moslima's meer aan het woord laten komen.' Een vrouw uit het publiek stelt voor de ideologische lading van het hoofddoekje te vergelijken met de ideologische lading van make-up en hoge hakken. De bal blijft onbespeeld op de zijlijn liggen, en de discussie stopt bij stellige opmerkingen van Drayer en Nanninga over de verwerpelijkheid van onderdrukking onder het mom van religie.

De avond is bijna ten einde. Nog even en we zullen ons naar de bar gaan begeven voor een laatste inhoudelijke uitwisseling onder het genot van een koud biertje. Maar dan doet iemand in het publiek een triomfantelijke uitroep: 'Geen van de sprekers heeft een broek aan!' Er wordt hartelijk gelachen. De vrouwen op het podium kijken wat beteuterd omlaag en wiebelen wat met hun hakken. Als we dan toch een kampioen mogen uitroepen, is dat wat ons betreft het publiek, dat bewijst dat er nog steeds wel degelijk een hoop onderwerpen zijn waar we nog lang niet over zijn uitgepraat. In veel opzichten lijkt zelfs de tweede golf nog lang geen afgesloten hoofdstuk.

Naschrift:

De titel van Elma Drayers boek stond abusievelijk vermeld als Verwende Prinsessen, de correcte titel is Verwende Prinsesjes. Ook zijn er onder dit artikel kort na publicatie reacties achtergelaten onder een valse naam. Hoewel LOVER geen verantwoordelijkheid draagt voor de reacties van bezoekers - het is immers een open forum - hebben wij de reacties verwijderd zodra duidelijk werd dat deze niet afkomstig waren van de namen waarmee ze ondertekend waren. Op een en ander werden wij geattendeerd door Elma Drayer zelf. Het artikel is echter een impressie van de discussie en niet heel

op de website van De Balie: zie [hier](#). LOVER wil benadrukken dat zij verder volledig achter de strekking van het artikel staat.'

6 REACTIES | 1 KEER GEDEELD

Vind ik leuk 0

Uw reactie

Mijn naam

Mijn Emailadres

Typ uw reactie hier

Captcha

Plaatsen

hieperdepiep

vrijdag 9 mei 2014 00:00

We moeten moslims meer aan het woord laten komen wordt gezegd, ja dat zou mooi zijn, ik zou sowieso graag de stemmen van meer vrouwen willen horen. Ik snap niet waarom een paar jaar geleden dat programma sneuvelde dat voor vrouwen was op net 5, een praat programma. Ik vond het leuk! Ik mis zoiets, ik mis echt de vrouwelijke stemmen in de overige programma's. Ik kijk niet veel tv maar ik wijk al uit naar BBC Canvas en Franse en Duitse zenders met talkshowhost die wel vrouwelijk ook aanbod hebben, het is een beetje suf hier in NL wat aanbod voor en door vrouwen betreft, onze eigen schuld ook lijkt me: Er werken toch wel vrouwen in Hilversum?

Alex

vrijdag 18 apr 2014 00:00

Heerlijk hoe mevrouw Drayer zich zo kan laten kennen als in onderstaande comment. De zogenaamde feitelijke onjuistheden die aangekaart worden lijken mij voornamelijk onderdeel van journalistieke vrijheid van verslag. De uitzondering is natuurlijk de boektitel, want dat is natuurlijk wel heel erg, het 'Verwende Prinsessen' in plaats van 'Verwende Prinsesjes' noemen. Dat is natuurlijk een grote schande. Foei.

Elma Drayer

donderdag 17 apr 2014 00:00

Graag wijs ik u op de feitelijke onjuistheden in dit verslag. Ik beperk mij tot de punten die aan mij worden toegeschreven.

- Heet mijn boek 'Verwende Prinsessen'? Dacht het niet.
- Heb ik verklaard dat "het patriarchaat niet meer bestaat"? Dacht het niet. Ik zei dat ik niet geloof in slachtofferschap. Dat is iets heel anders.
- Heb ik gezegd dat hedendaags feminisme een label is geworden voor "luxeproblemen, een verzamelterm voor koddig gezeur en cultuurrelativistische lafheid"? Dacht het niet. Dat was een uitspraak van Annabel Nanninga. Ik verklaarde juist dat ik mezelf met geuzentrots feministe noem. Het is precies het punt waarop ik fundamenteel met haar van mening verschil. Hoogst opmerkelijk dat dit de verslaggeefsters compleet is ontgaan.
- Is "munthefeministen" een oordeel van mij? Dacht het niet. Ik citeerde daar de term die Annabel Nanninga gebruikte.
- Keek ik "beteuterd" omlaag, "wiebelde" ik met mijn hakken